

Komentarz do prac

Problem starzenia się społeczeństw w krótkim czasie stanie się głównym wyzwaniem dla służb zdrowia na świecie. W medycznej literaturze polskojęzycznej coraz częściej zwraca się uwagę na problemy zdrowotne związane z populacją ludzi w wieku podeszłym i dlatego ten numer „Postępów Nauk Medycznych” w większości zawiera prace poruszające różnorodne tematy z tej dziedziny. Mam nadzieję, że zagadnienia opisane w cyklu artykułów zainteresują szeroki krąg czytelników.

Na przestrzeni ostatnich dekad dokonuje się dynamiczny postęp w zakresie technik biologii molekularnej. Bardzo interesujące dwie zespołowe prace oryginalne dotyczą badań molekularnych nieczerniakowych nowotworów skóry (Katedra i Zakład Biologii Molekularnej, Katedra i Klinika Dermatologii, Katedra Kosmetologii, Zakład Badań Strukturalnych Skóry SUM). Pierwsza przedstawia rolę transformującego czynnika beta w raku podstawnokomórkowym (BCC), kolczystokomórkowym (SCC) oraz w rogowiacu kolczystokomórkowym (KA). Celem pracy było porównanie profilu stężeń 1050 mRNA, genów związanych ze ścieżkami sygnałowymi TGF β w wycinkach raka BCC, SCC i rogowiacu kolczystokomórkowego w odniesieniu do skóry prawidłowej oraz wytypowanie genów istotnie różnicujących analizowane grupy transkryptomów. Autorzy stwierdzili, iż silne wyciszenie aktywności transkrypcyjnej genu TGFBR3 przy nieznacznym wyciszeniu ekspresji genu TGFBR3 w SCC i BCC oraz nadekspresja genu TGFB1 mogą stanowić marker uzupełniający w różnicowaniu raka od rogowiacu kolczystokomórkowego.

Druga praca dotyczy roli defensyny DEFB4A w różnicowaniu i identyfikacji KA, SCC i BCC. Autorzy uważają, iż defensyna DEFB4A jest użytecznym narzędziem do identyfikacji różnicowania KA i SCC z BCC. KA i SCC nie można odróżnić na podstawie poziomu DEFB4A.

Bardzo ciekawe aspekty w pracy oryginalnej dotyczącej występowania pemfigoidu pęcherzowego w oddziałach dermatologicznych województwa śląskiego na przestrzeni 14 lat porusza dr hab. med. Beata Bergler-Czop z zespołu Katedry i Kliniki Dermatologii SUM. Schorzenie to dotyczy zwykle osób starszych, a ryzyko względne zachorowania w 90. r.ż. jest blisko 300-krotnie wyższe niż w 60. r.ż. W naszym materiale średnia wieku wynosiła $71,13 \pm 11,8$. Oceniano częstość występowania pemfigoidu w różnych grupach wiekowych oraz współistnienia z chorobami nowotworowymi i innymi schorzeniami dodatkowymi. Liczbę chorych z nowotworem narządów wewnętrznych na podstawie piśmiennictwa szacuje się na 15-20% (mieliśmy podobne spostrzeżenia). Dyskusyjny pozostaje problem, czy w grupie wiekowej powyżej 70. r.ż. ta częstość występowania zmian nowotworowych nie odpowiada częstości populacyjnej.

W kolejnym artykule oryginalnym poruszono problem świądu odbytu, który czterokrotnie częściej występuje u mężczyzn niż kobiet, najczęściej pomiędzy 40. a 70. r.ż. Celem pracy była ocena częstości występowania różnych czynników etiologicznych u chorych z uporczywym świądem odbytu. Często bywa on niedokładnie diagnozowany i dlatego jest źle leczony. Jest to spowodowane uwarunkowaniami anatomicznymi, ponieważ zmiany skórne lokalizujące się w tej okolicy często nie posiadają swoich znamienych cech. Wykazano, iż znaczna większość chorych ma typowe cechy wyprysku okolicy anogenitalnej. Świąd odbytu to objaw, a nie diagnoza, dlatego dokładna diagnostyka i terapia chorych winna być przeprowadzona przez współpracujących ze sobą specjalistów – dermatologa i proktologa.

Kolejna praca oryginalna dotyczy roli nużeńca ludzkiego w trądziku różowatym. Głównym celem tego artykułu było przedstawienie dotychczasowego stanu wiedzy na temat nużeńcy ludzkich oraz ich związku z patogenezą trądziku różowatego na podstawie analizy literatury oraz zmodyfikowanej standaryzowanej biopsji powierzchni skóry w grupie chorych z trądzikiem różowatym. Uzyskany wynik, potwierdzający infestację wśród 11 z grupy 38 pacjentów z potwierdzonym trądzikiem różowatym, może wskazywać na współdziałanie nużeńca ludzkiego jako bezpośredniego lub pośredniego patogenu.

Ostatnia praca oryginalna przedstawia wnioski z pilotażowego badania dotyczącego aspektów psychospołecznych oraz jakości życia wśród pacjentów z łysieniem androgenowym. Celem pracy było przedstawienie wyników oceny jakości życia u pacjentów z łysieniem androgenowym przeprowadzonych w oparciu o pytania autorskie oraz zmodyfikowany kwestionariusz DLQI. Według autorów łysienie dotyka głównie młodych mężczyzn, co przy braku dojrzałości psychicznej może ostatecznie znacząco wpłynąć na ich samoocenę oraz jakość życia. Wraz z wiekiem łysienie ma coraz mniejszy wpływ na obniżenie jakości życia ocenianego w zakresie kwestionariusza DLQI. Stwierdzono obniżenie jakości życia w przypadku wszystkich analizowanych aspektów z wyjątkiem

niemożności uprawiania sportu oraz wykonywania pracy. Łysienie miało istotny wpływ na wycofywanie się z kontaktów towarzyskich. Z jednej strony czynniki psychiczne (np. silny stres) mogą być przyczyną powstawania lub zaostrzania zmian owłosionej skóry głowy, z drugiej zaś strony łysienie może zaburzać samoocenę chorego, co przyczynia się do pogorszenia jakości życia.

Kolejne dwie prace zamieszczone w tym numerze są pracami poglądowymi z ośrodka klinicznego, którym kieruję. Pierwsza dotyczy starzenia się skóry, które jest naturalnym procesem polegającym na zmniejszeniu biologicznej aktywności komórek organizmu, spowolnieniu procesów regeneracyjnych i utracie zdolności adaptacyjnych ustroju. Decydującą rolę odgrywają tu czynniki genetyczne oraz współdziałające z nimi czynniki zewnętrzne, np. promieniowanie UV. Część z tych zmian można wyeliminować, części zapobiegać, ale niestety wraz z upływem czasu pojawiają się charakterystyczne cechy starzenia. Do substancji, które skutecznie przeciwdziałają procesowi starzenia się skóry zaliczamy: witaminę A i jej pochodne, filtry ochronne UVA i UVB, hydroksykwas, przeciwutleniające, a także kwas hialuronowy. W przeciwdziałaniu procesowi starzenia się skóry wymienia się także nieinwazyjne (niechirurgiczne) programy odmładzające.

Druga praca autorstwa dr hab. med. Anny Lis-Święty przedstawia ostatnie doniesienia dotyczące stanów poprzedzających rozwój raków skóry z uwzględnieniem diagnostyki i terapii. Stany przedrakowe i raki in situ skóry stanowią wczesne stadium nowotworów nabłonkowych skóry. Przede wszystkim badania molekularne oraz cytogenetyczne wskazały, że rogowacenie słoneczne i choroba Bowena poprzedzają rozwój raków kolczystokomórkowych skóry. Rogowacenie arsenowe, smołowcowe i uwarunkowane promieniowaniem X mogą być związane z występowaniem raków podstawno- i/lub kolczystokomórkowych skóry.

Następna praca, na którą chciałabym zwrócić Państwa uwagę, omawia zmiany skórne w zespołach otępiennych, które doprowadzają do niemożności aktywnego życia w społeczeństwie, braku samodzielności czy kalectwa. Ze względu na wzrastającą ilość zachorowań na zespoły otępienne, konieczna staje się jak najszybsza ich diagnostyka. Współistnienie uchwytynych na wczesnym etapie zmian skórnych wydaje się mieć duże znaczenie w diagnostyce tych schorzeń.

W pracy z ośrodka lubelskiego prof. dr hab. med. Grażyna Chodorowska podsumowuje aktualną wiedzę na temat trądziku różowatego, a szczególnie możliwości terapeutycznych. Praca jest przeglądem piśmiennictwa oraz prezentuje najistotniejsze odkrycia ostatniego okresu.

Ostatnia praca poglądowa przedstawia problemy trichologiczne u kobiet w okresie menopauzy. Postępujące starzenie się społeczeństwa prowadzi do zwiększenia liczby kobiet w okresie menopauzy. Znaczna liczba kobiet w menopauzie może doświadczać pogorszenia jakości życia spowodowanego zaburzeniami trichologicznymi. Patogeneza większości z nich pozostaje niezbyt jasna, ale część z tych zaburzeń może stanowić ważny marker schorzeń układowych, a ich znajomość może mieć istotne znaczenie.

Serdecznie polecam Państwu przygotowane przez Nas publikacje i zachęcam do lektury.

Prof. dr hab. med. Ligia Brzezińska-Wciśło